

FDSZ vélemény a nemzeti felsőoktatásról szóló törvénnyel kapcsolatban

Hosszú vajúadás után megszületett az új törvény. Az előkészületek másfél évig tartottak. Ez a hosszú időszak azonban nem az érintett szervezetek közötti érdemi szakmai vitával, hanem a szűklátókörű fiskális politika által kőbe vésett igen szűk keretek közötti kompromisszumkereséssel telt. Ezt fűszerezte időnként a minőségre való hivatkozás – a szólamok szintjén –, és bizonyos szervezetek iránti zsigeri ellenszenv megnyilvánulása. Végül született egy teljesen kiüresített törvény, amit senki nem tart a magáénak; talán nem véletlen, hogy még a parlament oktatási és tudományos bizottságának elnöke is ellene szavazott. De a lényeg megvan, a törvény lehetővé teszi, hogy minden alapvető kérdést kormányrendeletben szabályozzanak.

A Felsőoktatási Dolgozók Szakszervezete az elmúlt másfél évben folyamatosan figyelemmel kísérte az új Nemzeti felsőoktatásról szóló törvény koncepcióját, majd a törvénytervezet alakulását, és rendszeresen szakmai egyeztetéseket folytatott az illetékes helyettes államtitkársággal. Közzétette a koncepcióról és a törvény-tervezetről a véleményét, amire ugyan választ nem kapott, de örült, hogy néhány javaslata a kodifikált törvény-tervezetben megjelent.

Támogatta, hogy a minőségi képzést a Kormány a jövőben kiemelten kívánja kezelni. Üdvözölte, hogy a tervezet nem írta elő a jelenlegi egyetemek kényszer-átalakulását, de lehetőséget biztosít a kiemelkedően színvonalas képzés esetén az egyetemek esetében a „kutató” minősítés, a főiskolák esetében pedig az „alkalmazott kutatások főiskolája” minősítés elnyerésére.

Ugyanakkor rendkívül veszélyesnek tartotta/tartja – és ennek többször is nyilvánosan hangot adott – az FDSZ, hogy annak ellenére, hogy egy szerkezetátalakítás köztudottan pótlólagos forrást igényelne, jelen esetben a Széll Kálmán terv következtében a kormány jelentős forráskivonást tervezett, hajtott/hajt végre. Számos külföldi példa erősíti meg, hogy a válságból való kiút egyik legfontosabb lépése éppen az oktatás támogatásának növelése lenne, de az csak hosszabb távon – nem a 4 éves cikluson belül – hoz eredményt. Ezért újra és újra ki kell mondani, a **forráskivonás** és a felsőoktatás **minőségi átalakítása** egyidejűleg nem teljesíthető.

Sajnos mindaddig, amíg minden gazdasági folyamatot az elavulóban levő, de a pénzügyi körök által egyedülként meghatározónak tekintett GDP változás szabályoz, az oktatásba és egészségügybe fektetett pénzt költségként és nem beruházásként tekintik, a legszűkebb szakmai körökben is csak elvétve esik szó a GDP-n kívüli, ám meghatározó jelentőségű gazdasági mutatókról (például: MEW - Measuer of Economic Welfare, a gazdaságjólét-index, NEW - Net Economic Welfare, HDI - Human Development Index, humán fejlettségi mutató, GPI - Geuine Progress Index, a valódi fejlődés mutatója, GNH - Gross National Happiness), nem sok esély van a felemelkedésre <http://eszmelet.freeweb.hu/39/alternativ39.html>.

De térjünk vissza az FDSZ elmúlt időszakban folytatott szélmalom harcára! Miután benyújtásra került a törvénytervezet, meglepve tapasztaltuk, hogy több ponton a korábbi szabályozáshoz/tervezethez képest visszalépés történt. Három területen szerettünk volna módosításokat elérni:

1. Méltánytalannak és igazságtalannak tartottuk azt, hogy a munkájukat becsületesen, nagy szakértelemmel végző, korábban - az 1993. évi felsőoktatási törvény rendelkezései szerint - határozatlan idejű adjunktusnak kinevezett idősebb kollégáktól a mostani törvény olyan követelményt kér visszamenőleges hatállyal számon, amellyel eddig nem szembesültek. (Akiknek a munkája nem volt megfelelő, a megszorítások következtében már nincsenek a pályán.)

2. A „kiüresített” törvény a munkavállalókat alapvetően érintő kérdések jelentős részét kormányrendeletek hatáskörébe utalta, amely jogalkotási folyamat lényegesen kisebb nyilvánosságot kap. Bár szóban számos alkalommal elhangzott az ígélet, hogy ebbe a folyamatba bevonják a felsőoktatásban meghatározó testületeket, így az FDSZ-t is; a gyakorlatban eddig - tudomásom szerint - vajmi kevés történt. Arra szerettünk volna törvényi garanciát, hogy az említett testületek legalább véleményt nyilváníthassanak a készülő kormányrendeletekről.
3. A szakszervezeti jogosítványok vonatkozásában is több szűkítő jellegű, a munkánkat megnehezítő paragrafus került a törvénybe.

Megfogalmaztunk 7 módosító javaslatot a megfelelő indoklással, és intenzív lobbizásba kezdtünk. Beszéltünk kormánypárti képviselőkkel, megkerestük a parlament oktatási bizottságát, a FIDESZ frakcióvezetőjét. Illetékes helyről magánbeszélgetésben utaltak arra, hogy a javaslatainkat nem tudják felkarolni, mert nagyon „szakszervezeti” jellegűek. (De hát milyenek legyenek?)

Egy pillanatban úgy tűnt, hogy a legsikeresebbek az 1. ponttal kapcsolatban vagyunk: egy képviselő csatlakozó módosító javaslatként benyújtotta, de a plenáris ülésig ez sem jutott el, mert az előterjesztő a minőségre hivatkozva nem támogatta, az OTB pedig leszavazta. A 2. pontról bizottsági ülésen az hangzott el, hogy felesleges, mert egy normális kormány az érintetteket úgymint megkérdezi a rendelet kiadása előtt.

Szóval eddig ez történt.

Reméljük, előbb-utóbb egyre többen belátják, hogy a munkavállalók és munkáltatók érdekei szükségképpen eltérnek, és ezek szabályozott keretek közötti érdemi egyeztetése az egész társadalom javára szolgál.

2011. december 28.

Tőrös Szilárd
FDSZ elnök